

REMISSYTTRANDE

2008-05-07

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Urkunden i tiden – en straffrättslig anpassning (SOU 2007:92)

Ju2007/10341/L5

Svenska Bankföreningen anser att det är angeläget att elektroniska handlingar uppnår skydd enligt brottsbalken. Föreningen välkomnar därför initiativet till att reformera bestämmelserna i 14 och 15 kapitlen i brottsbalken. Det nuvarande rättsläget är otillfredsställande eftersom det är oklart i vilken mån elektroniska handlingar skyddas.

Utredningen föreslår att ordet urkund behålls som begrepp, men att definitionen av urkund utvidgas till att omfatta vissa elektroniska handlingar. Skydd uppkommer, enligt förslaget, för elektroniska handlingar som upprättats som bevis och som har utställarangivelse som kan kontrolleras på ett tillförlitligt sätt. Manipulationer med elektroniska handlingar som inte är urkunder men som ändå bedömts behöva ett straffrättsligt skydd föreslås bli straffbelagda i vissa fall som brukande av falsk elektronisk handling.

Föreningen har inget att erinra mot att ”urkund” behålls som begrepp. Föreningen delar utredningens uppfattning att övervägande skäl talar för att behålla det vedertagna begreppet även om det kan uppfattas som ålderdomligt.

Ett centralt rekvisit i det föreslagna urkundsbegreppet i elektronisk miljö är att det ska vara fråga om elektroniska handlingar som upprättats som bevis och som har utställarangivelse ”som kan kontrolleras på ett tillförlitligt sätt”. Genom kontrollrekvisitet avgränsas urkundsbegreppet från rutiner där sådan tillförlitlig kontroll saknas, till exempel vanliga e-postmeddelanden och därtill fogade filer. Utredningens motiv är att man genom att ta bort pappersurkundens krav på originalkaraktär och i stället uppställa ett krav på en utställarangivelse som ska kunna kontrolleras på ett tillförlitligt sätt vill undvika missförstånd och skapa en ordning som är bättre anpassad till den elektroniska miljön. Utredningen anger som ett typiskt exempel på en nu använd teknisk lösning som faller under detta begrepp, att en handling förses med elektronisk underskrift av det slag som upphandlats för förvaltningen av Statskontoret (och som Verva numera ansvarar för). Sådan underskrift kan till exempel utföras med e-legitimation från BankID. Bankföreningen noterar att utredningen dock inte anser att urkundsbegreppet ska vara begränsat till att endast omfatta elektroniskt underskrivna handlingar utan att det finns handlingar som inte har en sådan utställarangivelse inom handlingen, men som ändå finns i en sådan miljö och tillkommit under sådana omständigheter att de förtjänar tilltro. Som exempel nämns banktjänster på Internet där rutinerna kombineras med en säker miljö för bevarande och senare presentation i läsbar form med ett bibehållet skydd för handlingens äkthet. I denna skyddade miljö kan för övrigt också säkra e-postmeddelanden utväxlas mellan banken och dess kunder. Enligt Bankföreningens uppfattning finns det även andra betalnings- och informationssystem i och mellan banker där meddelandena (de elektroniska handlingarna) med detta synsätt bör kunna omfattas av urkundsbegreppet även utan elektronisk signering. Exempel är Swift som har särskilda formaterade meddelandetyper för vanliga betalningar och information om betalningar men det finns även andra liknande system för hantering av elektroniska dokumentbetalningar, t ex rembursar, system för elektronisk fakturering m m.

Utredningens förslag medför att traditionella pappersdokument, som för övrigt ofta är mycket lätta att förfälska och vars äkthet sällan kontrolleras, uppnår ett mycket högre skydd än flertalet elektroniska handlingar. Enligt den föreslagna definitionen av urkund finns det inte något krav på att den traditionella pappersurkunden ska vara egenhändigt undertecknad. En sådan ordning skulle medföra att en fil skapad i ett ordbehandlingsprogram med angiven utställare inte uppnår skydd såsom urkund så länge filen är elektronisk men så fort filen skrivits ut på papper kan skydd uppnås,

dock förutsatt att handlingen har ”originalkaraktär”, vilket i sig är ett otydligt beskrivet begrepp. Bankföreningen har dock ingen invändning mot att urkundsbegreppet utformas på angivet sätt eftersom utredningen har tagit höjd för att även elektroniska meddelanden som finns i en sådan miljö och har tillkommit under sådana omständigheter att det förtjänar tilltro också innefattas i urkundsbegreppet.

Bankföreningen noterar att våra nordiska grannländer har, eller föreslår vidare definitioner av vad som anses vara förfalskning. Eftersom den svenska utredningen väljer att föreslå en snävare definition av urkundsförfalskning bör detta – om utredningens förslag genomförs – uppvägas av att bestämmelsen om brukande av falsk elektronisk handling ges ett vidare tillämpningsområde och inte begränsas till rättsliga eller ekonomiska angelägenheter.

Utredningen föreslår vidare en ny bestämmelse om upprättande av skenhandling respektive brukande av skenhandling, BrB 15 kap 11 a §. Föreningen ser med tillfredsställelse på att denna bestämmelse även innefattar elektroniska fakturor som företeelse.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Ulla Lundquist

Marie-Louise Ulfward